

شیوه نامه راه اندازی واحدهای شغلی حمایت شده^۱ معلولین (کارگاههای تولیدی حمایتی نوع دوم)

مقدمه :

از چالش های اساسی افراد معلول برای دستیابی به شغل پایدار عدم آشنایی آنها با مهارت های کسب و کار و همچنین عدم اعتماد کارفرمایان و صاحبان کسب و کار نسبت به توانایی های افراد معلول می باشد لذا ایجاد مراکز حرفه آموزی معلولین توسط سازمان بهزیستی گام مهمی در توانمندسازی افراد معلول محسوب می شود لیکن افراد پس از کسب مهارت های حرفه ای ، به دلیل نداشتن تجربه در محیط واقعی کارو نیز عدم آماده سازی شغلی، در دستیابی به شغل پایدار با مشکل مواجه می شوند.

ازاین رویکی ازراهکارهای موثرواثربخش، معرفی افراد واجد شرایط به واحدهای شغلی فعال باستناد دستورالعمل آماده سازی شغلی سازمان (به شماره ۷۰۰/۹۲/۴۴۲۱۲ تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۴) بوده تا با تکمیل آموزشهای لازم در محیط واقعی کاربه اشتغال درهمان محل ویا واحدهای مشابه مشغول گردند.

با توجه به محدودیت فرصتهای اشتغال در جامعه بالاخص برای معلولین و از طرفی لزوم برنامه ریزی جهت برخورداری آنها از این ظرفیت اجتماعی ، ضرورت پیش بینی طرحی به منظور به کار گماری این گروه از معلولین آموزش دیده و آماده به کار الزامی به نظر می رسد.از طرفی میتواند در آینده منجر به استقلال کاری آنها در جامعه گردد.

اهداف طرح

- شناسایی فرصتهای شغلی موجود در جامعه و فراهم کردن بستر های لازم جهت اشتغال مولد پایدار
- ایجاد وتثبیت شغلی معلولین آماده به کار با استفاده از ظرفیت بخشهای غیر دولتی
- کسب تجربه و آشنایی معلولین جویای کار آماده سازی شغلی شده بامحیط کسب و کاربرای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی
- ارتقاء توانمندی های حرفه ای افراد معلول متناسب با نیازهای بازار کار
- ایجاد انگیزه و ارتقاء خودباوری افراد معلول از طریق تعامل با محیط واقعی کار

تعاریف

کارگر حمایتی(معلول تحت پوشش حمایت شده): به فردی گفته میشودکه بدلیل نوع یا شدت معلولیت ،میزان عملکرد وی در کار(از لحاظ کمیت و کیفیت تولید یا ارائه خدمات)براساس طبقه بندی بین المللی عملکردوناتوانی کمتر ازافراد عادی بوده و به تنهایی توانایی مدیریت حرفه مورد نظر را نداشته باشد.

---

^۱ Supportive Employment

بعبارتی این فرد آموزشهای حرفه ای (اعم از شیوه استاد شاگردی یا آموزشهای رسمی) را طی نموده و ترجیحا دارای گواهینامه مهارتی معتبر از سازمانهای ذیربط (فنی و حرفه ای- میراث فرهنگی- جهاد کشاورزی و...) یا تاییدیه کمیته توانبخشی حرفه ای استان است. لیکن بدلیل شرایط معلولیت، با حمایت (بنابر قوانین جاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) همانند سایرین از شرایط بکارگماری و استخدام بهره مند خواهد شد.

واحد شغلی حمایت شده: واحد صنفی دارای مجوزی است که ضمن تولید یا ارائه خدمت تحت نظر یک صنف و یا صنعت، تعدادی از افراد معلول تحت شرایط حمایت شده (حداقل ۲ نفر و یا ۵۰ درصد کارگران شاغل) در آن بکارگماری آزمایشی و سپس براساس قوانین کار مشغول به کار می گردند.

کار فرما: فردی حقیقی یا حقوقی است که صاحب واحد شغلی حمایت شده است که در صورت داشتن شرایط استادکار می تواند به عنوان استادکار نیز معرفی شود.

استادکار: فردی است که تجربه، توان فنی، شغلی و مهارتی وی مورد تأیید شورای صنفی یا اتحادیه کارگری بوده و صلاحیت عمومی و توانمندی وی برای انتقال مطالب به کارگران حمایتی به تأیید کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان رسیده و در واحد شغلی مرتبط شاغل می باشد.

کمیته توانبخشی حرفه ای:

کمیته توانبخشی حرفه ای در این شیوه نامه متشکل از روانشناس، کار درمانگر و مددکار توانبخشی و یک نفر نماینده تام الاختیار حوزه اشتغال و نماینده واحد حقوقی بهزیستی می باشد. این کمیته وظیفه ارزشیابی حرفه ای، راهنمایی و هدایت شغلی، مستندسازی فعالیتها و نظارت بر حسن اجرای مفاد دستورالعمل فوق را بعهده دارند.

افراد معلول واجد شرایط اشتغال: کلیه افراد معلولی که (سن آنها حداقل ۱۸ سال و حداکثر ۵۰ سال بوده) و یک دوره کارورزی را در همین واحد یا واحد مشابه با موفقیت گذرانده باشند و قبلا از سایر مشوق های حمایتی اشتغال سازمان برخوردار نگردیده باشند.

شرایط متقاضی راه اندازی واحد شغلی حمایت شده

افراد حقیقی یا حقوقی که دارای مجوز واحد تولیدی یا خدماتی (دارای محصول مشخص) از صنوف ذیصلاح بوده و با مقوله معلولیت و نحوه کار با افراد معلول آشنایی داشته باشند و نیز درخواست ادامه فعالیت به صورت واحد شغلی حمایت شده را ارائه داده باشند، در صورت تایید صلاحیت عمومی و توانمندی آنها برای آموزش حین کار و انتقال مهارت ها به کارگران حمایتی از سوی صنف مربوطه و بهزیستی شهرستان در زمره این گروه قرار می گیرد.

تعهدات مسئول کارگاه (کار فرما)

- ثبت حضور و غیاب کارگران حمایتی در ایام بکارگماری آزمایشی (سه ماهه) افراد معرفی شده

- انتقال تجربیات و مهارت های حرفه ای لازم به کارگر حمایتی مطابق با استانداردهای شغل مربوطه.
- در صورتی که عدم کارایی فرد با نظر کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان محرز شد، کارگاه موظف به جذب کارگر حمایتی جایگزین با معرفی بهزیستی شهرستان می باشد و در صورت عدم همکاری کارفرما جهت پذیرش کارگر حمایتی جایگزین، می بایست نسبت به عودت تسهیلات مرتبط اقدام نماید.
- تشکیل پرونده و تکمیل اسناد، مدارک و فرم های ارایه شده از تشکل صنفی یا صنعتی در خصوص کارگر حمایتی
- تعیین شرایط کار اعم از ساعات حضور، استفاده از مرخصی، مقررات انضباطی و... با مشارکت کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان.
- اعلام ترک دوره کارگر حمایتی به تشکل های صنفی، صنعتی و کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان.
- همکاری با ناظرین بهزیستی و تشکل های صنفی یا صنعتی مربوطه.
- توانمندسازی کارگر حمایتی در زمینه های مرتبط با کسب و کار به همراه مهارت های شغلی (از جمله بازاریابی، فروش، امور بانکی و اخلاق حرفه ای) در حد متعارف شغل مربوطه و رعایت کرامت انسانی.
- **تبصره ۱:** کارفرما موظف به بکارگماری فرد معرفی شده با انعقاد قرارداد تعیین حقوق و دستمزد معین با توافق با کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان می باشد.
- **تبصره ۲:** کارفرما موظف به رعایت اصول ارگونومی، ایمنی و مناسب سازی محیط کار می باشد.
- **تبصره ۳:** کلیه دستورالعمل های اشتغال سازمان منطبق با قوانین روز جاری در این شیوه نامه لازم الاجرا است.
- **تبصره ۴:** مدت دوره بکارگماری آزمایشی برای معلولینی که دارای مدرک مهارتی معتبر هستند حداکثر یک ماه خواهد بود.

وظایف کارگر حمایتی

الف) در دوره بکارگماری آزمایشی:

- کارگر حمایتی باید طبق برنامه کاری تعیین شده توسط کارفرما در محل کارگاه حاضر شود.
- کارگر حمایتی در صورت غیبت (به علت بیماری و...) موظف است مراتب را در اسرع وقت به همراه اسناد و مدارک مربوطه به کارفرما اطلاع دهد.

ب) در دوران اشتغال:

کارگر حمایتی باید کلیه مقررات انضباطی، ایمنی و آموزشی کارگاه را رعایت نماید.

وظایف مشترک استاد کار و کارگر حمایتی

- امانت داری، تلاش حداکثری برای حفظ جان، مال، تجهیزات و مواد مصرفی کارگاه
- رعایت شئون اسلامی

- همکاری با کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان

شرایط و الزامات طرح

کارگران حمایتی در این واحدها می بایست در همان واحد شغلی بعنوان کارگر مشغول به کار شده و یا باتایید کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان جهت کار به یکی از واحدهای مشابه معرفی گردند.

- شناسایی و معرفی واحدها و صنوف شغلی از طریق واحد اشتغال شهرستان و استان به حوزه توانبخشی صورت می گیرد.
- معرفی کارگران مورد نیاز واحد شغلی حمایت شده پس از طی مراحل مشاوره و راهنمایی شغلی از سوی کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان انجام خواهد شد و کارفرما موظف به بکارگماری فرد معرفی شده با انعقاد قرارداد تعیین حقوق و دستمزد معین (مطابق قوانین کار) می باشد. (جنسیت استاد کار و کارگران حمایتی ترجیحاً یکسان باشند).
- کارفرما ملزم است شرایط لازم را برای بازآموزی و آموزشهای تکمیلی مرتبط برای کارورزان با هماهنگی سازمان بهزیستی فراهم آورد.
- کارفرما ملزم است نسبت به ارائه تضمین های مناسب در خواستی واحد حقوقی بهزیستی اقدام نماید.
- میزان حضور کارگر حمایتی بر اساس ساعات فعال و نوع کارگاه و نیز تعیین حقوق و دستمزد طبق قانون کار با نظر کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان برحسب شدت معلولیت، توانایی فرد و مدت زمان حضور در محیط کار تعیین می گردد
- کارگران حمایتی شاغل در این کارگاه ها مشمول سهم بیمه کارفرما می باشند .

سازمان بهزیستی نیز مساعدت مالی به شرح ذیل به کارفرما خواهد داشت :

۱-۲- پرداخت تا سقف ده میلیون ریال در صورت هدر رفت احتمالی مواد اولیه یا آسیب به دستگاهها در صورت نیاز و تایید کمیته توانبخشی حرفه ای (شهرستان و استان) فقط برای یکبار در دوره کارورزی

۲-۲- پرداخت مبلغ ۸۰ تا ۱۰۰ میلیون ریال با نظر کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان و استان که این اعتبار با عنوان "حق بکارگماری" و پرداخت حق بیمه سهم کارفرما با لحاظ شرایط زیر در دو نوبت تا پایان سال مالی به کارفرما پرداخت خواهد شد:

۳۰ درصد اعتبار در مرحله اول بکارگماری و ۷۰ درصد آن پس از تایید بکارگماری کارگر حمایتی در پایان سال مالی

تبصره ۱: کارگاههایی که نسبت به ارائه تسهیلات رفاهی از جمله ایاب وذهاب کارگران حمایتی خود اقدام نمایند از سقف مبلغ حق بکارگماری در طول برخوردار خواهند شد.

تبصره ۲: تعهد بیمه سهم کارفرما بمدت پنج سال بوده و هر سال بر حسب سرانه مربوطه این اعتبار تعیین و تامین خواهد شد.

۳-۲- بدیهی است واحدهای شغلی حمایت شده در زمره مراکز یارانه بگیر قرار نخواهد گرفت.

۴-۲- کارفرما متعهد می شود در قبال مساعدت دریافتی، کارگر حمایتی را برای مدت حداقل ۵ سال استخدام نماید که در این زمینه اتخاذ تدابیر حقوقی و اخذ ضمانت‌های اجرایی توسط بهزیستی شهرستان و استان الزامی است.

۵-۲- میزان حقوق پرداختی بر اساس تصمیم کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان و بر مبنای شدت معلولیت و توانایی کارگر حمایتی برابر قانون کار خواهد بود.

۶-۲- سازمان بهزیستی استان نسبت به پرداخت حق بیمه سهم کارفرما بر اساس دستورالعمل های مربوطه اقدام خواهد نمود.

شرایط پذیرش و ترخیص و اتمام دوره :

الف: شرایط پذیرش:

- ۱- درخواست کتبی فرد واجد شرایط
- ۲- معرفی فرد توسط مجتمع های دولتی و غیر دولتی یا مراکز حرفه آموزی یا کارگاههای تولیدی حمایتی نوع اول
- ۳- بررسی و تایید کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان بر مبنای جدول امتیاز بندی کارگاههای مذکور

ب: شرایط ترخیص

چنانچه کارفرما بنا به دلایل موجه (درخواست کارگر حمایتی یا عدم توانایی کارگر حمایتی جهت ادامه دوره) بخواهد کارگر حمایتی را ترخیص نماید؛ لازم است مراتب را به کمیته توانبخشی حرفه ای شهرستان اعلام نموده و پس از اخذ تاییدیه و معرفی کارگر حمایتی جایگزین، اقدام به جذب فرد دیگری نماید. در غیر اینصورت کارفرما مکلف به رعایت تعهدات مرتبط و استرداد مساعدتهای مالی سازمان خواهد بود.

فرآیند اجرا:

- ۱- اعلام فراخوان عمومی از طریق بهزیستی

۲- ارائه درخواست کتبی راه اندازی واحد شغلی حمایت شده توسط فرد دارای پروانه فعالیت از واحد صنفی یا صنعتی ذیصلاح به کمیته توانبخشی حرفه ای بهزیستی شهرستان. (پروانه فعالیت میتواند یک کارگاه کوچک تا شرکت بزرگ تولیدی یا خدماتی را شامل شود).

۳- بررسی سوابق شغلی، تجربیات و انگیزه و مجوز فعالیت متقاضی

۴- بازدید از مکان شغلی متقاضی و تایید فضا و تجهیزات

۵- تایید فرد متقاضی (از لحاظ شرایط عمومی و حرفه ای) و تعیین تعداد کارگر حمایتی مورد نیاز با توافق وی

۶- شناسایی و معرفی کارگر حمایتی واجد شرایط به واحد شغلی حمایت شده